

Αναζητώντας το μυστικό του πατέρα μου μέσα από μια φωτογραφία. Κατοχή, οικονομική κρίση και η ευθύνη της Γερμανίας απέναντι στην Ελλάδα.

Του Ούλριχ Κλέμανν

«Παρακολουθώ στην τηλεόραση μια εκπομπή, όταν στην οθόνη εμφανίζεται μια παλιά ιστορική φωτογραφία από την απόβαση της Βέρμαχτ στην Κρήτη - κι εκεί αναγνωρίζω τον πατέρα μου. Η διαίσθησή μου δεν αφήνει περιθώριο αμφιβολίας: αυτός είναι. Το ξέρω: ο πατέρας μου είχε πάει στην Κρήτη, και όλη του τη ζωή τον βασάνιζε κάτι, για το οποίο απέφευγε να μιλήσει. Το μόνο που τελικά μπόρεσε να πει ήταν μια ημερομηνία. Εκείνη τη μέρα είχε συμβεί “κάτι πάρα πολύ άσχημο”. Την ίδια ημερομηνία θα την ξαναβρώ λίγο αργότερα, καθώς θα ψάχνω στο ίντερνετ πληροφορίες για τη φωτογραφία της εκπομπής. Είμαι σίγουρος. Δε θέλω να σωπάσω. Η σχέση που με δένει προσωπικά με τη φωτογραφία είναι αρκετή, για να διαπεράσει κι εμένα ο τρόμος που κρύβεται πίσω της. Τότε ακριβώς συνειδητοποιώ το βάρος της ευθύνης που έχει η Γερμανία απέναντι στους Έλληνες.

Γράφω το άρθρο. Λίγη ώρα αφότου αναρτήθηκε στο n-tv, χτυπά το τηλέφωνο. Στην άλλη άκρη της γραμμής η φωνή λέει: “αυτός που σημαδεύει με τ' όπλο είναι ο παππούς μου”. Μένω άναυδος. Αποσύρω το άρθρο. Αν τελικά ο σκοπευτής δεν είναι ο πατέρας μου, πόση αλήθεια υπάρχει στα λόγια μου; Είναι δυνατόν να κάνω λάθος, κι ωστόσο να ισχυρίζομαι πως έχω δίκιο; Προσπαθώ να συγκεντρωθώ. Η ταραχή που με κάνει να γράψω, δε χωράει αμφισβήτηση. Είναι αληθινή. Ο συνομιλητής μου τη συμμερίζεται. Όμως δεν του επιτρέπεται να μιλήσει. Η οικογένεια του παππού και πατέρα που έχει πεθάνει από καιρό, δεν θέλει να στιγματιστεί το όνομά του.

Ήταν σ' εκείνη την σημαδιακή εκπομπή του Γκύντερ Γιάουχ, με προσκεκλημένο τον υπουργό οικονομικών της Ελλάδας, το Μάρτιο. Αυτό που είδα με είχε τραντάξει. Ένα μόνο πράγμα ήθελα να κάνω εκείνη την ώρα: να γράψω γι' αυτή την ιστορία, να βγει από μέσα μου. Γιατί η σιωπή κάθε πατέρα και μητέρας που βγήκε από τον πόλεμο με τραύματα, ήταν και παραμένει για τα παιδιά τους κάτι το αγιάτρευτο. Αρχίζω λοιπόν να γράφω:

“Είλικρινά, τι πρέπει να κάνω, όταν αναγνωρίζω τον εαυτό μου στο πρόσωπο της φωτογραφίας; Πώς ν' αντιδράσω, όταν βλέπω ότι ο σκοπευτής αυτός είναι ο πατέρας μου; Ο πατέρας μου στα νιάτα του, είναι δεν είναι 21 χρονών. Βρέθηκε στην Κρήτη το καλοκαίρι του 1941. Του έδωσαν τη διαταγή, σ' αυτόν και στους άλλους που ήταν μαζί του, να σκοτώσει. Να σκοτώσει αθώους αμάχους... Την εκπομπή την είδα στο βίντεο δυο μέρες μετά την προβολή της.

Τις τηλεοπτικές συζητήσεις συνήθως τις αποφεύγω. Αυτή τη φορά, λόγω του Βαρουφάκη, ήθελα να τη δω. Ο συγκεκριμένος λέει ανοιχτά κάποια πράγματα, που εμείς εδώ κάνουμε πως δεν τα βλέπουμε. Γι' αυτό το λόγο μου είναι συμπαθής. Στο τάμπλετ μπορώ να σταματήσω κάθε βίντεο, να δω κάτι σε επανάληψη και να βεβαιωθώ γι' αυτό που βλέπω. Ότι κάποια στιγμή θα χρησιμοποιούσα αυτή τη λειτουργία για να ταυτοποιήσω τον πατέρα μου, που πέθανε το 2008, σε μια εκπομπή του Γιάουχ, σε καμιά περίπτωση δε μπορούσα να το φανταστώ. Σίγουρα δε θα το φανταζόταν ούτε εκείνος. Να όμως που τώρα συμβαίνει ακριβώς αυτό. Το βίντεο με το αίτημα της Ελλάδας για πολεμικές αποζημιώσεις είναι σύντομο, όμως καθώς δείχνει σκηνές από τις θηριωδίες των Γερμανών στην Κατοχή, εμφανίζεται

ετούτη η εικόνα: ο στρατιώτης της Βέρμαχτ με το τουφέκι στον ώμο. Το πρόσωπο κάτω από το κράνος μου φαίνεται γνωστό με την πρώτη ματιά. Αμέσως γυρίζω πίσω κι αποθηκεύω την εικόνα. Είναι κάτι παραπάνω από απλή εντύπωση. Όμως τη στιγμή αυτή δε θέλω ή δε μπορώ να κάνω περισσότερα. Πριν πάρω την απόφαση ν' ανοίξω αυτή την πόρτα, θέλω πρώτα να δω την εκπομπή μέχρι το τέλος.

Με το που τελειώνει, συγκεντρώνομαι και κοιτάζω προσεκτικά τη φωτογραφία. Δε χωράει αμφιβολία: είναι ο πατέρας. Ως τα βαθιά γεράματα είχε φυλάξει στα χαρακτηριστικά του κάτι νεανικό. Είχα δει άλλωστε και τις φωτογραφίες: από το δυτικό μέτωπο, τα Βαλκάνια, την Ελλάδα, την Κρήτη. Κι αυτά τα χέρια τα γνωρίζω - το αριστερό στην κάνη του όπλου, το δεξί με το δάχτυλο στη σκανδάλη. Ο πατέρας είχε μεγάλα χέρια. Κρατούσε με δύναμη, κι αυτό ήταν κάτι που χρειάστηκε να το μάθει από νωρίς. Ήταν ο μεγαλύτερος γιος μιας οικογένειας χωρικών από το Χούνσρυκ. Οι αγρότες του Χούνσρυκ δεν ανήκαν ποτέ στους προνομιούχους, όπως π.χ. εκείνοι από το Μύνστερλαντ. Ο παππούς μου έχασε τη ζωή του σ' ένα ατύχημα ορυχείου. Δεν έφτασε 40 χρονών. Έμεινε πίσω η χήρα με τέσσερα παιδιά, δύο αγόρια, δυο κορίτσια. Λίγες αγελάδες και πρόβατα, κάτι βοσκοτόπια και χωράφια. Όλοι τους έπρεπε να δουλέψουν σκληρά, να το παλέψουν και με κάποιο τρόπο, να τα βγάλουν πέρα. Με τους Ναζί η οικογένεια δεν ήθελε σχέσεις. Όταν μια μέρα ένας Ναζί απ' το χωριό χτύπησε την πόρτα, για να πάρει τον πατέρα μου στη χιτλερική νεολαία, η γιαγιά μου τον πέταξε έξω χωρίς δεύτερη σκέψη. Δεν πτοήθηκε ούτε από την απειλή πως το παιδί δε θα 'βρισκε θέση για να μάθει κάτι και να εργαστεί. Όποτε μιλώ γι' αυτό, νιώθω κάποια ανακούφιση.

Τελικά ο πατέρας μου και επάγγελμα έμαθε, και καταξιώθηκε ασκώντας το, κατά τη διάρκεια της μακρόχρονης ζωής του. Όμως όταν έγινε 19 δεν υπήρχε ούτε γι' αυτόν τρόπος να το αποφύγει: έπρεπε να πάει στη Βέρμαχτ. Και μόλις ένα χρόνο αργότερα, τον Ιούνιο του '41, βρίσκεται στην Κρήτη, υποχρεωμένος να εκτελεί διαταγές και να δολοφονεί αθώους ανθρώπους. Είχε επιλογή; Ένας 20χρονος χωρικός, μπορούσε να προβάλλει αντίσταση; Ο πόνος γι' αυτόν, για τους αθώους που σκότωσε, με αγγίζει. Ξαφνικά μέσα μου αλλάζουν όλα. Το παραδέχομαι, αρκετές φορές τελευταία σκεφτόμουν κι εγώ πως "αυτό το κεφάλαιο της ιστορίας έχει τελειώσει. Μετά από τόσα χρόνια πρέπει επιτέλους να κλείσει." Όμως όχι. Το αισθάνομαι, πως δεν μπορεί να κλείσει. Όχι για μένα! Το παρελθόν μ' έχει κυκλώσει από παντού. Είμαι ο γιος ενός εγκληματία πολέμου. Δεν μπορώ να το αλλάξω αυτό. Δεν είχα επιλογή. Κι ο πατέρας; Εκείνος κι οι σύντροφοί του ήξεραν τι έκαναν. Όμως, είχαν αυτοί άλλη επιλογή; Μπορούσαν να κάνουν διαφορετικά; Αν ο πατέρας μου δεν υπάκουε στη διαταγή, θα βρισκόμουν τώρα εγώ εδώ, να κάθομαι και να γράφω;

Τα εγκλήματα που έκανε ο πατέρας μου όταν ήταν νέος στρατιώτης της Βέρμαχτ, τον βάραιναν, όπως και πολλούς άλλους της γενιάς του, για όλη του τη ζωή. Δεν μπορούσε να μιλήσει. Δε μπορούσε να μιλήσει γι' αυτό.

Όλες τις άλλες ιστορίες απ' τον πόλεμο, συνήθως ακίνδυνα περιστατικά μακριά από το πεδίο της μάχης, τις έλεγε συχνά. Ακόμα κι όταν η οικογένεια δεν ήθελε πια να τις ακούει. Στο στρατό ο πατέρας μου ήταν πολυβολητής. Όλοι μας λίγο-πολύ φανταζόμασταν τι σήμαινε αυτό. Ελάχιστες μόνο φορές τολμούσε να βγει στις αφηγήσεις του λίγο παραέξω, κι έλεγε πως έτυχε κάποτε να τραυματιστεί, κι ότι ο διπλανός του, που πήρε τη θέση του στο πολυβόλο, σκοτώθηκε λίγες στιγμές μετά... Για θηριωδίες; Ούτε λέξη! Τέτοιο θέμα δεν υπήρχε. Εκτός από μία μόνο φορά. Ο πατέρας είχε περάσει τα 80, όταν μου ανέφερε μια ημερομηνία. Εκείνη τη μέρα, έλεγε, είχε συμβεί "κάτι πάρα πολύ κακό". Τι ήταν αυτό; Ήθελα να μάθω την αλήθεια. Σχεδόν ήταν έτοιμος να μου το πει. Κι όμως. Δεν κατάφερε να το βγάλει από τα χείλη του. Απλά, δεν μπορούσε.

Ψάχνω λοιπόν την ημερομηνία. Στη Βικιπαίδεια. Εκεί βλέπω και την εικόνα που έδειξε στο βίντεο της τηλεόρασης. Την τράβηξε ο φωτογράφος της Βέρμαχτ, Φραντς-Πέτερ Βάιξλερ, στις 2 Ιουνίου 1941, ημέρα της σφαγής στο Κοντομαρί, στην Κρήτη. Η φωτογραφία βρίσκεται στο Ομοσπονδιακό Αρχείο.

2 Ιουνίου 1941. Η ημερομηνία που ανέφερε ο πατέρας μου ήταν άλλη: 14 Σεπτεμβρίου του '43. Και γι' αυτή τη μέρα μπορεί να διαβάσει κανείς στο ίντερνετ. Στις 14 Σεπτεμβρίου 1943 η Βέρμαχτ έσβησε ολόκληρα χωριά απ' το χάρτη, και σκότωσε πάνω από 400 αμάχους. Η Σφαγή στη Βιάννο. Έχω κλονιστεί. Το λέω στους αδελφούς μου. Καθένας τους αντιδρά διαφορετικά. Όμως αυτό δεν έχει θέση εδώ. Εγώ ξέρω αμέσως τι θέλω να κάνω: να γράψω, να μιλήσω. Αφού και ο πατέρας μίλησε τελικά, λίγο πριν πεθάνει, στον παπά του νοσοκομείου, που τον εξομολόγησε. Σίγουρα ο καθολικός ιερέας έδωσε άφεση αμαρτιών στον άρρωστο γέροντα, την ώρα του θανάτου. Ήμουν βέβαιος ήδη από τότε, πως ο πατέρας μου δεν πήρε μαζί του στον τάφο την ιστορία πίσω από την ημερομηνία. Παρήγορη σκέψη – έστω και χωρίς να γνωρίζω τις λεπτομέρειες.

Τώρα πια ξέρω περί τίνος πρόκειται. Πάνω από 70 χρόνια έχουν περάσει. Κι όμως - εγώ, που γεννήθηκα μετά από το τέλος του πολέμου, αισθάνομαι πως έχω ευθύνη. Όχι ενοχή, αλλά ευθύνη. Και σκέφτομαι τις διεκδικήσεις της Ελλάδας. Οι σφαγές των Γερμανών τυπώθηκαν βαθιά στη συλλογική μνήμη των Ελλήνων – μου το εξήγησαν καθαρά στην εκπομπή του Γιάουχ. Αρχίζω να νιώθω τι σημαίνουν πραγματικά αυτά τα λόγια. Ένα είναι βέβαιο: αισθάνομαι τον ίδιο πόνο, όχι μόνο για τον άντρα που ήταν πατέρας μου, μα για τους Έλληνες νεκρούς, για τα παιδιά τους. Κι ύστερα φέρνω στο νου μου αυτό: το πώς οι γερμανικές κυβερνήσεις επινόησαν κάθε είδους τέχνασμα, μόνο και μόνο για ν' αποφυγούν να πληρώσουν στην Ελλάδα τις αποζημιώσεις του πολέμου.

Πώς γίνεται αλήθεια; Πώς είναι δυνατόν να σώζονται τράπεζες, τη στιγμή που μεγάλα μέρη του ελληνικού πληθυσμού καταδικάζονται στη φτώχεια, με τα μέτρα λιτότητας που επιβάλλει καταναγκαστικά η Ευρωζώνη; Αρχίζω σιγά-σιγά να υποψιάζομαι το λόγο που η Μέρκελ κι ο Σόιμπλε χαρακτηρίζονται “Ναζί” στο δημόσιο λόγο της Ελλάδας. Όχι, δεν είναι ωραίο - και δεν το επικροτώ σε καμιά περίπτωση. Μπορώ όμως να το κατανοήσω. Γιατί είναι ειδικά οι Γερμανοί που επιμένουν με τόση αδιαλλαξία στο πρόγραμμα της λιτότητας. Στόχος μου δεν είναι να ωραιοποιήσω τα πράγματα. Οι Έλληνες πρέπει πράγματι να φροντίσουν τα του οίκου τους. Όμως την απαίτηση της Αθήνας για πολεμικές αποζημιώσεις, τη βλέπω ξαφνικά με άλλα μάτια. Ένα τριψήφιο ποσό δισεκατομμυρίων. Αν αυτά τα χρήματα αναλογούν στ' αλήθεια στην Ελλάδα, γιατί άραγε δε μπορούν τώρα, που η χώρα έχει βυθιστεί τόσο βαθιά στην κρίση, να γίνουν ένα μέσο που θ' απαλύνει τις προσπάθειες, έτσι ώστε να ξεκαθαριστεί αυτή η άθλια ιστορία με τα δάνεια προς όφελος των ανθρώπων; Δεν μπορεί να είναι τόσο δύσκολο. “Όπου υπάρχει θέληση, υπάρχει και δρόμος”, μας διαβεβαίωσε η Μέρκελ τώρα πρόσφατα. Κι εμείς οφείλουμε στους Έλληνες πάρα πολλά. Περισσότερα απ' ό,τι θα μπορούσαμε να επανορθώσουμε με χρήματα.

Υπάρχουν ίσως σοβαροί οικονομικοί λόγοι, που εμποδίζουν να τεθεί στην ημερήσια διάταξη το ζήτημα των επανορθώσεων. “Όποιος ζητά χρήματα για το παρελθόν, ναρκοθετεί την οικονομική ανάπτυξη του μέλλοντος”, γράφει στην εφημερίδα taz η Ουλρίκε Χέρμαν. Κι όμως: ακριβώς για τον ίδιο λόγο είναι ανώφελο ν' αφήνουμε την Ελλάδα να αιμορραγεί χωρίς σταματημό. Το φάρμακο που επέβαλε η Τρόικα δε βοηθά τη χώρα ν' ανακάμψει, αλλά αναγκάζει την Ελλάδα να γονατίσει όλο και πιο χαμηλά. Δεν είναι παράλογη η θέση της κυβέρνησης Τσίπρα. Είναι η θλιβερή αλήθεια. Η Γερμανία δε θα 'χε καταφέρει σε καμιά περίπτωση να σταθεί στα πόδια της μετά τον πόλεμο, αν είχε υποχρεωθεί να πληρώσει για όλα τα ερείπια που

άφησαν οι Ναζί στο πέρασμά τους. “Οι καταστροφές ήταν τέτοιες, που δε θα μπορούσαν ποτέ, με κανένα τρόπο να επανορθωθούν – ακόμη κι αν η Γερμανία αφιέρωνε για το σκοπό αυτό ολόκληρη την οικονομική της δραστηριότητα” - διαβάζω στη Frankfurter Allgemeine στις 14 Απριλίου. Γι' αυτό το λόγο η Γερμανία μετά τον πόλεμο δεν πιάστηκε να καταβάλει επανορθώσεις. Η παιδική μου ηλικία, που συνέπεσε χρονικά με το “οικονομικό θαύμα”, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ευνοϊκή κατάσταση της εποχής.

Απ' αυτούς που κυβερνούν σήμερα τη Γερμανία ένα πράγμα έχω να ευχηθώ: δείξτε αλληλεγγύη και σταματήστε τη σκληρή γραμμή απέναντι στην Ελλάδα. Αυτή τη στιγμή έχει η δική μας η γενιά τη δυνατότητα να κάνει κάτι: να διορθώσουμε ένα μέρος έστω, από τη συμφορά που έσπειρε στην Ελλάδα η ναζιστική Γερμανία. Όπως κι αν έχουν τα χρέη – σκεφτείτε τους ανθρώπους. Αυτούς που υποφέρουν κι έχουν άμεση ανάγκη τη συμπαράστασή μας! Αν πάλι δε φτάνει ούτε αυτό, θυμηθείτε, καθένας από σας, τον πατέρα του ή τον παππού του. Αυτό που συνέβη σε μένα, θα μπορούσε να συμβεί και σε σας. Εσείς τι θα κάνατε, αν βλέπατε τον ίδιο σας τον εαυτό στο πρόσωπο του σκοπευτή; Αν αναγνωρίζατε πως ο στρατιώτης του θανάτου είναι ο δικός σας πατέρας, και ο δικός σας παππούς;“

Το κείμενο αυτό αναρτήθηκε το μεσημέρι του Σαββάτου, 20 Ιουνίου, στο n-tv.de. Ήδη από τις πρώτες ώρες διαβάστηκε πολύ και διαδόθηκε γρήγορα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Όμως το απόγευμα δέχομαι ένα αναπάντεχο τηλεφώνημα που με κάνει ν' αποσύρω το άρθρο. Ο φιλικός κύριος στην άλλη άκρη της γραμμής μου συστήνεται ως ο εγγονός του σκοπευτή της φωτογραφίας. Κι εκείνος έπαθε τα ίδια ακριβώς με μένα, όταν αναγνώρισε τον παππού του. Από τις έρευνές του είχε μάθει την ταυτότητα του εικονιζόμενου. Λεπτομέρειες όμως γι' αυτό, με παρακάλεσε να μη βγουν στο φως της δημοσιότητας. Η οικογένειά του δεν το θέλει. Να τη λοιπόν, για άλλη μια φορά, η σιωπή!

Ο άνθρωπος στο τηλέφωνο λέει πως ο παππούς του κατασκεύαζε στέγες, εξού και τα μεγάλα χέρια. Μου φαίνεται απίστευτο. Ο δικός μου πατέρας ήταν ξυλουργός. Ο παππούς του κυρίου πέθανε το 1961, ο ίδιος είναι τώρα 44 χρονών. Που σημαίνει ότι γνωρίζει τον παππού του μόνο από φωτογραφίες. Μία απ' αυτές μου τη στέλνει σε μαιήλ. Το πορτραίτο ενός νέου άντρα ντυμένου στρατιωτικά. Τα χέρια δε φαίνονται στην εικόνα. Το πρόσωπό του δεν το αναγνωρίζω κάτω από το κράνος στην ιστορική φωτογραφία. Για μένα ο εικονιζόμενος είναι και παραμένει ο πατέρας μου. Μήπως τα μάτια μου με απατούν; Δεν αποκλείεται. Υπάρχει άραγε το ενδεχόμενο να μη θέλει κάποιος να διαβαστεί από πολλούς το κείμενό μου; Αυτή την αυθόρμητη σκέψη τη διώχνω απ' το μυαλό μου. Τα μαιήλ που μου στέλνει ακόμα, φανερώνουν την ειλικρινή προσπάθεια ενός ανθρώπου να μάθει όλη την αλήθεια για τον παππού του. Μου έδωσε μάλιστα και μια συμβουλή: να ψάξω το προσωπικό δελτίο του πατέρα μου στα αρχεία της Βέρμαχτ.

Στο Βερολίνο με πληροφορούν ότι αυτό μπορεί να διαρκέσει ως και 15 μήνες. Πολλά έγγραφα έχουν άλλωστε χαθεί, γι' αυτό και θα 'ναι πολύ δύσκολο να βρεθεί κάποιος από τη βάση της ιεραρχίας, από τους πιο χαμηλούς βαθμούς. Ο καθηγητής Χάιντς Α. Ρίχτερ μου είπε στο τηλέφωνο πως ο ίδιος δεν έκανε ποτέ έρευνες για τους κατώτερους στρατιώτες. Ο ιστορικός από το πανεπιστήμιο του Μανχάιμ, που πλέον έχει βγει στη σύνταξη, ασχολήθηκε μόνο μ' αυτούς που έδιναν διαταγές – όχι μ' αυτούς που τις εκτελούσαν. Ο Ρίχτερ είναι ειδικός για τη δράση της Βέρμαχτ στην Ελλάδα.

Για την επιχείρηση Merkur έχει γράψει ολόκληρο βιβλίο. Η αεραπόβαση για την κατάληψη της Κρήτης επέφερε μεγάλες απώλειες στη Βέρμαχτ. Η σφαγή στο Κοντομαρί ήταν μια ωμή πράξη εκδίκησης πάνω στον άμαχο πληθυσμό.

Γερμανοί αλεξιπτωτιστές προχώρησαν σε αντίποινα, γιατί πολλοί από τους συντρόφους τους χτυπήθηκαν απ' τους κατοίκους, ενώ προσπαθούσαν να προσγειωθούν. Η Σύμβαση της Γενεύης του 1929 αποσκοπούσε στη ρύθμιση της μεταχείρισης των αιχμαλώτων πολέμου - όμως πολλά πτώματα βρέθηκαν ακρωτηριασμένα και παραμορφωμένα φρικτά.

Οι αλεξιπτωτιστές ανακλήθηκαν μετά την επιχείρηση και δεν επέστρεψαν στην Ελλάδα ποτέ ξανά, βεβαιώνει ο καθηγητής Ρίχτερ. Μετά απ' όλα όσα του λέω, ο ιστορικός καταλήγει στο συμπέρασμα πως ο πατέρας μου δεν ήταν αλεξιπτωτιστής. Έκανα λοιπόν λάθος; Έχει δίκιο ο άγνωστος που τηλεφώνησε; Ο πατέρας μου πράγματι, δεν είχε αναφέρει ποτέ ότι ήταν αλεξιπτωτιστής. Υπήρχαν όμως κι άλλα, που δεν τα είχε αναφέρει. Τα γεγονότα της 14ης Σεπτεμβρίου του '43 για παράδειγμα.

Άραγε διακινδυνεύω τη δημοσιογραφική μου αξιοπιστία, με το να συνεχίζω να γράφω, ώστε να δημοσιεύσω ξανά το άρθρο; Όχι! Ο άγνωστος επιβεβαιώνει ουσιαστικά το εγχείρημά μου, όπως αυτό διαμορφώθηκε μέσα από το προσωπικό μου βίωμα και την αναστάτωση που με οδήγησε να το δημοσιεύσω. Σ' αυτές τις φωτογραφίες βλέπουμε Γερμανούς – πατέρες και παλπούδες. Αυτό είναι το βασικό. Και απ' αυτό προκύπτει κατά τη γνώμη μου η ιδιαίτερη ευθύνη της Γερμανίας απέναντι στην Ελλάδα. Η οικογένεια του προσώπου που μου τηλεφώνησε, αποφάσισε να κρατήσει σφραγισμένο το μυστικό της. Εγώ θέλω να σπάσω ετούτη τη σιωπή. Γιατί ένα πράγμα είναι πάνω απ' όλα βέβαιο: ότι ένα θέμα τόσο σοβαρό, δεν επιτρέπεται να μένει στην αφάνεια».

Κοντομαρί 2 Ιουνίου 1941: Η πρώτη μαζική εκτέλεση Κρητικών από τους Γερμανούς

Οι φωτογραφίες της σφαγής

Η εκτέλεση έχει αρχίσει. Κάποιοι προσπαθούν να ξεφύγουν. Ένας μόνο θα τα καταφέρει

Τα ντοκουμέντα είχαν κρατηθεί κρυφά επί δεκαετίες, στα γερμανικά αρχεία

Οι Γερμανοί είναι πλέον οι νέοι κατακτητές της Κρήτης. Μετά από μάχες 10 ημερών, το νησί έχει πέσει στα χέρια τους. Αυτοί έχουν πέσει έξω στους υπολογισμούς τους, καθώς ο σχεδιασμός τους ήταν να το καταλάβουν μέσα σε λίγες μόλις ώρες.

Το τίμημα της επιχείρησης είναι πολύ ακριβό. Χιλιάδες αλεξιπτωτιστές και άνδρες του στρατού τους έχουν σκοτωθεί ή τραυματιστεί βαριά. Η αντίσταση των άοπλων Κρητικών, μαζί με τις λίγες δυνάμεις των Βρετανών, Αυστραλών και Νεοζηλανδών, έχουν καταφέρει να αποδεκατίσουν το σώμα αλεξιπτωτιστών, καταρρίπτοντας και πάνω από 200 αεροπλάνα.

Με την κατάληψη του νησιού, απ' το οποίο οι σύμμαχοι αποχωρούν από τις 28 μέχρι τις 31 Μαΐου αφήνοντας μόνο τον πληθυσμό, οι Γερμανοί άρχισαν τα αντίποινα και την εκδίκηση για την αντίσταση που συνάντησαν. Στο μικρό χωριό του νομού Χανίων Κοντομαρί, κοντά στο Μάλεμε, θέτουν σε εφαρμογή το πρώτο τους απάνθρωπο σχέδιο. Στις 2 Ιουνίου περικυκλώνουν το χωριό, συγκεντρώνουν στην πλατεία όλους τους κατοίκους και στη συνέχεια μεταφέρουν 26 άνδρες, ηλικίας 18-50 ετών, σε ένα λιόφυτο. Ο επικεφαλής του αποσπάσματος ανθυπολοχαγός Χορστ Τρεμπς, τους ανακοινώνει ότι θα εκτελεστούν ως αντίποινα για το θάνατο Γερμανών στρατιωτών. Είχε βρεθεί κι ένα ματωμένο σακάκι Γερμανού στο χωριό, αλλά μάλλον αυτή ήταν απλώς μια αφορμή για το μαζικό έγκλημα...

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-10
Foto: Weisker, Franz Peter | 2. Juni 1941

Γερμανοί εξετάζουν ένα σακάκι με αίμα, κρίνοντας ένοχο το χωριό...

Ο Τρεμπς δίνει το σύνθημα και η εκτέλεση αρχίζει. Συνολικά πέφτουν αμέσως νεκροί 24 άνδρες. Δύο καταφέρνουν να τρέξουν, προσπαθώντας να διαφύγουν, πληγωμένοι βαριά. Ξεφεύγουν, αλλά μόνο ο ένας διασώζεται τελικά.

Ο Τρεμπς λίγο μετά παρασημοφορήθηκε, για τη «γενναιότητά» του να ξεκληρίσει ένα χωριό αμάχων...

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-22
Foto: Weisker, Franz Peter | 2. Juni 1941

Ο φοβερός Τρεμπς (αριστερά), που λίγο αργότερα παρασημοφορήθηκε για τη σφαγή!

Δυο μήνες μετά τη βαρβαρότητα, ο Τρεμπς (δεξιά) παρασημοφορείται!

Η θηριωδία, η πρώτη στην Κρήτη και από τις πρώτες των Ναζί σε όλη την Ευρώπη, απαθανάτιστηκε στιγμή προς στιγμή. Ο ανταποκριτής προπαγάνδας της Βέρμαχτ, Φραντς Πήτερ Βείξλερ βρισκόταν μαζί με το απόσπασμα όταν μπήκε στο χωριό και φωτογράφησε τα πάντα. Οι φωτογραφίες – απόδειξη του μαζικού εγκλήματος- φυλάχτηκαν καλά στα αρχεία του γερμανικού στρατού μέχρι το 1980, όταν εντοπίστηκαν και δημοσιοποιήθηκαν για πρώτη φορά από τον Έλληνα δημοσιογράφο Βάσο Μαθιόπουλο, χωρίς να είναι γνωστό το χωριό της τραγωδίας, που βρέθηκε μετά από δημοσιογραφική, και πάλι, έρευνα.

Σήμερα αναδημοσιεύουμε μερικές από τις φωτογραφίες, όπως διατηρούνται στα αρχεία του γερμανικού στρατού. Στο κάτω μέρος κάθε μιας αναγράφεται το αρχείο, το όνομα του φωτογράφου και η ημερομηνία της λήψης.

ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΦΤΑΝΟΥΝ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-16
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΟΥΝ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΕ ΕΛΑΙΩΝΑ

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-23
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-22
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-25
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

**ΞΕΧΩΡΙΖΟΥΝ ΤΟΥΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΤΟΙΜΑΖΟΥΝ ΓΙΑ
ΕΚΤΕΛΕΣΗ**

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-19
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-27
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

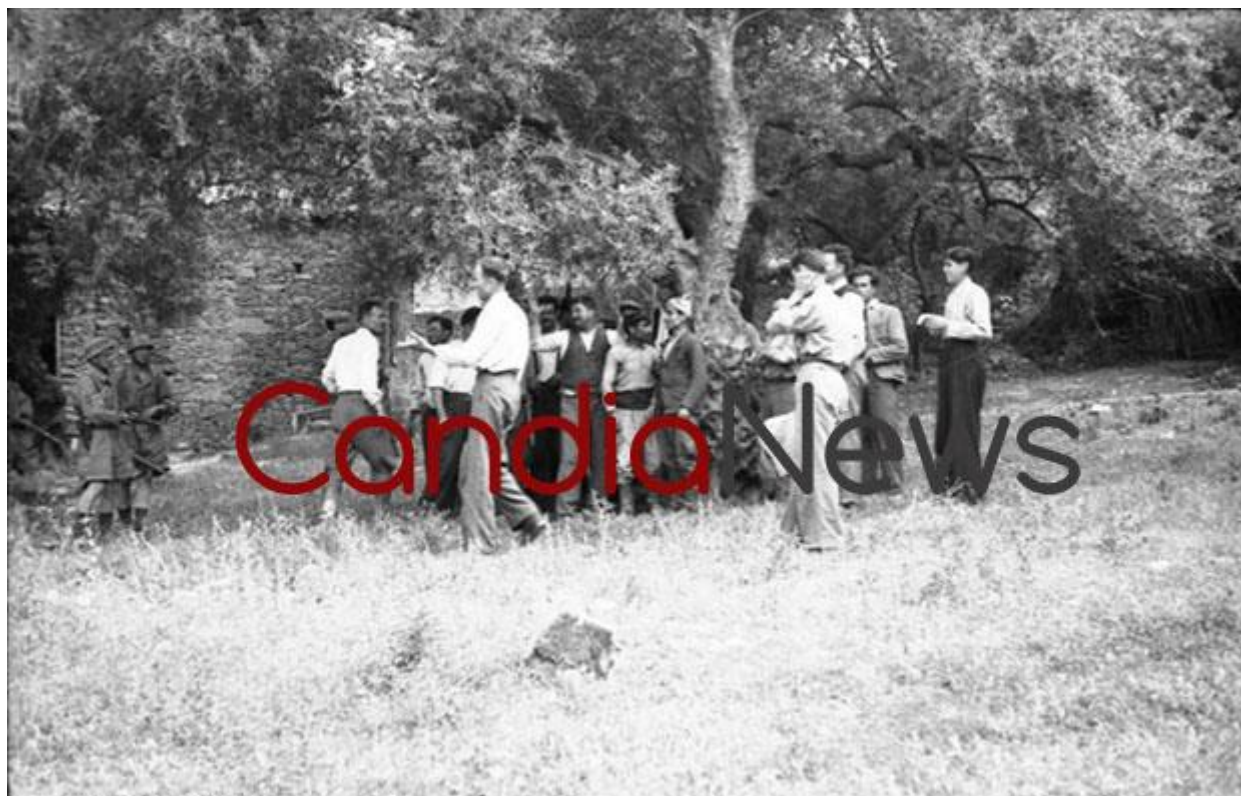

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-13
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-18
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

ΣΤΟ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ...

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-28
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

ΕΤΟΙΜΟΙ, ΠΥΡ...

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-39
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

**ΚΑΠΟΙΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΝ ΝΑ ΞΕΦΥΓΟΥΝ... ΑΛΛΑ ΠΕΦΤΟΥΝ ΝΕΚΡΟΙ. ΕΝΑΣ ΜΟΝΟ
ΓΛΙΤΩΝΕΙ**

Bundesarchiv, Bild 1011-106-0525-37
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-36
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

Bundesarchiv, Bild 1011-166-0525-34
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

Η ΧΑΡΙΣΤΙΚΗ ΒΟΛΗ...

Bundesarchiv, Bild 1011-100-0527-04
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥΣ ΦΟΒΕΡΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ...

Bundesarchiv, Bild 1011-100-0527-06A
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

Bundesarchiv, Bild 1011-106-0527-02A
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

"Μόνο που εμείς θρηνούμε ακόμα τους νεκρούς της ιστορίας..."- Η απάντηση ενός Κρητικού στη συγγνώμη του Γερμανού δημοσιογράφου για τους Ναζί

Την απάντησή του στον Γερμανό δημοσιογράφο, Ούλριχ Κλέμανν, με ένα κείμενο που έστειλε στο Candianews, δίνει ο Βιαννίτης, Μανώλης Βραχνάκης. Ο Γερμανός δημοσιογράφος αφού αναγνώρισε σε μια φωτογραφία της εποχής της κατοχής τον πατέρα του, στρατιώτη των Ναζί, ζήτησε με άρθρο του συγγνώμη από τους Κρητικούς και όλους τους Έλληνες <http://www.candianews.gr/2015/12/10/o-pateras-ektelouse-athoous-me-tous-nazi-stin-kriti-o-gios-perni-thesi-iper-elladas/>.

"Εγώ και συ έχουμε πάρα πολλά κοινά στοιχεία", γράφει ανάμεσα σε άλλα. "Κάποια μας έχουν σημαδέψει και άλλα μας χωρίζουν σαν άβυσσος. Εγώ και συ έχουμε την ίδια ηλικία, αν και εγώ τώρα που σου γράφω, 10 Δεκέμβρη, ψιλοπαγώνα στο μικρό μου γραφείο ενώ εσύ απολαμβάνεις εργαζόμενος τη θαλπωρή του σπιτιού σου. Όπως θα διαπιστώσεις και συ τα νήματα της ζωής μας, το δικό σου στη Γερμανία το δικό μου στην Κρήτη, κάπου μπλέχτηκαν. Η δικιά σου και η δικιά μου Ιστορία είναι πρόσφατες. Μόνο που εσύ έμαθες τα νέα από την τηλεόραση και το ιντερνέτ, εγώ τά ζησα και τα ζούσα από τη μέρα που γεννήθηκα. Από πρώτο χέρι, που λέμε στη γλώσσα μας. Εσύ μπορεί να έχεις αμφιβολίες, να δυσκολεύεσαι να δεχτείς τα γεγονότα, να προσπαθείς να εξωραΐσεις τους εμπλεκόμενους και το παρελθόν, το συνηθίζετε εξ άλλου, εγώ δεν έχω κανένα ενδοιασμό, πατώ τα χώματα και τρέφομαι με τους βλαστούς της ιστορίας. Λες ότι σε συνταράζει η ιστορία, μόνο που εμείς θρηνούμε ακόμα τους νεκρούς της ιστορίας. Αυτή που εσύ επικαλείσαι ισοπέδωσε το νησί μου και αν εσένα σε συνταράσσει, μες στο ζεστό σου κουστούμι, εμάς πλακώνουν ακόμα τα ερείπια".

"Μπορείς να ρωτήσεις εκ μέρους μου την κ. Μέρκελ και τον κ. Σόιμπλε, πώς είναι δυνατόν σε μια Ευρώπη των λαών και της δημοκρατίας, εγώ ο γόνος του Κρητικού πολεμιστή που σου γράφω να ζω με 360 ευρώ το μήνα και συ ο απόγονος του γερμανού κατακτητή να τα έχεις όλα! Και πώς εσύ με τόσες ευαισθησίες, Ούλριχ, δικαιολογείς και ανέχεσαι για το καλό της Γερμανίας, το δικό σου, ένα κομμάτι της

Ευρώπης, η χώρα μου, να βυθίζεται συνεχώς μαζί με τους κατοίκους της στην άβυσσο! Μάλλον ανήκομεν για να υπηρετούμε την Γερμανία", σημειώνει αλλού.

Στο κείμενο, με τον τίτλο "Ανασυνθέτοντας την ιστορία της οικογένειάς μου, της χώρας μου, μέσα από τα μάτια ενός Γερμανού δημοσιογράφου, Κατοχή 1941 – Κατοχή 2015", ο Μανώλης Βραχνάκης εκθέτει τα συναισθήματά του, γράφοντας:

Διάβασα με προσοχή το άρθρο του Γερμανού δημοσιογράφου Ούλριχ Κλέμανν, που έγραψε τον περασμένο Ιούνιο και αφού ο αγαπητός μου Γιάνης Βαρουφάκης είχε μιλήσει στη γερμανική τηλεόραση και ο Ούλριχ είχε στηθεί και είχε δει την εκπομπή.

Ούλριχ,

Εγώ και συ έχουμε πάρα πολλά κοινά στοιχεία. Κάποια μας έχουν σημαδέψει και άλλα μας χωρίζουν σαν άβυσσος. Εγώ και συ έχουμε την ίδια ηλικία, αν και εγώ τώρα που σου γράφω, 10 Δεκέμβρη, φιλοπαγώνω στο μικρό μου γραφείο ενώ εσύ απολαμβάνεις εργαζόμενος τη θαλπωρή του σπιτιού σου. Όπως θα διαπιστώσεις και συ τα νήματα της ζωής μας, το δικό σου στη Γερμανία το δικό μου στην Κρήτη, κάπου μπλέχτηκαν. Η δικιά σου και η δικιά μου Ιστορία είναι πρόσφατες. Μόνο που εσύ έμαθες τα νέα από την τηλεόραση και το ιντερνέτ, εγώ τά ζησα και τα ζούσα από τη μέρα που γεννήθηκα. Από πρώτο χέρι, που λέμε στη γλώσσα μας. Εσύ μπορεί να έχεις αμφιβολίες, να δυσκολεύεσαι να δεχτείς τα γεγονότα, να προσπαθείς να εξωραϊσεις τους εμπλεκόμενους και το παρελθόν, το συνηθίζετε εξ άλλου, εγώ δεν έχω κανένα ενδοιασμό, πατώ τα χώματα και τρέφομαι με τους βλαστούς της ιστορίας. Λες ότι σε συνταράζει η ιστορία, μόνο που εμείς θρηνούμε ακόμα τους νεκρούς της ιστορίας. Αυτή που εσύ επικαλείσαι ισοπέδωσε το νησί μου και αν εσένα σε συνταράσσει, μες στο ζεστό σου κουστούμι, εμάς πλακώνουν ακόμα τα ερείπια.

Ούλριχ,

Ο πατέρας σου, ένας ταπεινός ξυλουργός, που όταν ήρθαν να τον πάρουν οι ναζί η ηρωίδα γιαγιά σου δεν τον έδωσε, καλά κάνεις και απαλύνεις την εικόνα του, ήρθε κατακτητής στο νησί μου, στην Κρήτη. Δέχομαι ότι δεν ήταν αλεξιπτωτιστής, θα πρεπε να το ξέρεις, αν και για να βρεθεί στο Κοντομαρί την επομένη της κατάληψης του διαδρόμου του Μάλεμε, κομματάκι δύσκολο! Ο Πατέρας μου, υποχωρώντας συνεχώς από το αλβανικό μέτωπο, φτάνει πεζή στον Πειραιά, που βομβαρδίζεται ανηλεώς από τα γερμανικά, τα δικά σας στούκας. Το σαπιοκάραβο που πάνω του βρέθηκε, κόβεται στα δύο και ο Πατέρας αναζητά τρόπο να κατέβει στο νησί. Να πολεμήσει θέλει τον κατακτητή, αυτό του επιβάλει η τιμή του, όχι να λακίσει. Θα μπορούσε να το κάνει, «άτακτοι» είναι, δεν υπάρχει οργανωμένος στρατός... τίποτα.

Φτάνοντας στο νησί, απ' ό,τι φαίνεται, θα βρεθεί απέναντι από τον δικό σου πατέρα. Από το Κοντομαρί μέχρι τη Βιάννο. Ξέχασα να σου πω, εκείνος και η οικογένειά του ζούσαν στο Κεφαλοβρύσι Βιάννου και πριν και, όσοι επέζησαν, μετά τον πόλεμο. Ο Πατέρας πολέμησε στα Χανιά, με τη δύναμη της ψυχής, το ίδιο νομίζω θακανε κι ο δικός σου πατέρας αν ο τόπος του δεχόταν επίθεση. Μόνο που ο δικός σου πατέρας είναι που, σιδερόφρακτος, επιτίθεται. Αν ψάξεις λίγο την ιστορία, Ούλριχ, και όχι μόνο του Ρίχτερ, θα δεις με τι μέσα οι κάτοικοι της Κρήτης πάλεψαν το καμάρι των γερμανικών λεγεώνων. Και στις φωτογραφίες από το Κοντομαρί βλέπεις την περιφρόνηση στα μάτια των γέρον βρακοφόρων μπροστά στην αμηχανία και τον κρυμμένο φόβο του πατέρα σου και των, ύστερα από λίγο εκτελεστών, συντρόφων του. Κράτησε σε παρακαλώ αυτή τη σκηνή, θα μας χρειαστεί αργότερα: Μια ομάδα κατακτητών ζώνει ένα μικρό χωριό. Είναι ήρεμοι και χαλαροί, καπνίζουν και δείχνουν να απολαμβάνουν τον ήλιο της Κρήτης. Αφήνουν να εννοηθεί πως δεν τρέχει τίποτα και συγκεντρώνουν τους άνδρες του χωριού. Κοίτα καλά πόσοι μεγάλης ηλικίας άνδρες βρίσκονται στις δίκες σας φωτογραφίες. Και απέναντι ο πατέρας σου, ο πατέρας του κάθε σύγχρονου γερμανού. Μετά από λίγο... ξέρεις τι ακολούθησε!

Μα ας ξαναγυρίσουμε στον δικό μου Πατέρα και ας τρέξουμε λίγο το χρόνο. 14 Σεπτέμβρη του 43 και ο ξυλουργός πατέρας σου βρίσκεται ξανά απέναντι από τον χαλκουργό Πατέρα μου. Στα χωριά της Βιάννου. Τώρα που το σκέφτομαι, Ούλριχ, ίσως να ήταν ο πατέρας σου που έριξε πίσώπλατα στον Παπού μου, 92 χρόνων, και σε δυο γιούς του, αδέρφια του Πατέρα μου, εκεί στις δασωμένες πλαγιές πάνω από το Κεφαλοβρύσι, την ώρα που προσπαθούσαν να ξεφύγουν από τον κλοιό του θανάτου. Πώς στην ευχή βρέθηκε ο πατέρας σου εκεί υποχρεωμένος να εκτελεί διαταγές και να δολοφονεί αθώους γέρονς κτηνοτρόφους! Τρεις μέρες ο Πατέρας μου κούρνιαζε σε ένα λαγούμι πάνω απ' τα Αμυρά. Μετά το

μακελειό ο αέρας έφερνε στ' αυτιά του τους θρήνους και τον σπαραγμό των γυναικών που με γυμνά τα χέρια προσπαθούσαν να θάψουν τους νεκρούς τους. Με ψεύτικες υποσχέσεις τους είχαν συγκεντρώσει, οι σφαίρες μόνο ήσαν αληθινές. 401 οι νεκροί Ούλριχ, ξέχασες ENAN.

Ούλριχ,

Δεν μπορούμε να αλλάξουμε το παρελθόν. Ναι. Όμως πρέπει να διδασκόμεθα από το παρελθόν. Ο δικός σου πατέρας, και φαντάζομαι όλοι οι γερμανοί στρατιώτες, δεν αναφερόταν σε αυτό. Ίσως από ντροπή, από το βάρος της ευθύνης των πράξεών του, τον καταλαβαίνω. Πέθανε το 2008. Ο δικός μου έκλεισε τα πυρωμένα μάτια του δυο χρόνια αργότερα, το 2010. Και ο δικός μου δε μιλούσε, του το κρατάω, αλλά φαντάζομαι, όχι από ντροπή. Ίσως να μην έκανε όσα θα μπορούσε να κάνει, ίσως εκείνη την μοιραία μέρα να βλεπε τον γερμανό στρατιώτη, τον πατέρα σου, έτοιμο να πυροβολήσει τους δικούς του και δεν έκανε τίποτα. Δείλιασε, Ούλριχ, δείλιασε. Για να βρεθούμε σήμερα εσύ και γω πάλι απέναντι σε άλλα μετερίζια. Μου επιτρέπεις, νομίζω, να σε επιπλήξω για δύο λόγους. Χρειάστηκαν, λές, να περάσουν 70 χρόνια για να αισθανθείς την ευθύνη, όχι ενοχές για κείνα τα γεγονότα. Και εν έτη 2015 διερωτάσαι πως είναι δυνατόν να σώζονται οι τράπεζες και γιατί εμείς εδώ να σας αποκαλούμε ναζί. Ειλικρινά με εκπλήσσεις ή μάλλον θα πρέπει να αποδεχτώ πως εσείς εκεί, όπως και τότε, δεν είδατε ποτέ τίποτα και δεν ξέρετε το τι συμβαίνει, το τι συνέβη. Το ίδιο ισχυρίστηκαν και οι, γύρω από το Άουσβιτς, κάτοικοι μετά την απελευθέρωση. Βέβαια ο ιστορικός Ρίχτερ άλλη έχει άποψη. Ένα κομμάτι της ιστορίας μελετάει, ας αφήσουμε τους συναδέλφους του να απαντήσουν, δεν έχουν δουλειά τα δικαστήρια.

Αναφέρεσαι ακόμα για τη χώρα μου, Ούλριχ, και ζητάς από μας να φροντίσουμε τα του οίκου μας όπως ακριβώς φροντίζετε εσείς τα του δικού σας. Εδώ ακριβώς είναι το πρόβλημα! Όπως πάντα οι γερμανοί, με κάθε τρόπο, μέσο και σκοπό, «φροντίζουν» τα του οίκου τους και χώρες μικρές, σαν την δικιά μου, πληρώνουν το μάρμαρο. Μέσα στα άλλα μειονοτικά για τους Έλληνες μας κατηγορείτε πως είμαστε διεφθαρμένοι και τεμπέληδες. Ίσως! Αλλά για να συμβεί το πρώτο, η διαφθορά, χρειάζονται δύο: εκείνος που είναι αποφασισμένος να διαφθείρει και εκείνος που είναι έτοιμος να διαφθαρεί. Όντως στην Ελλάδα πολλοί διαφθείρονται, αλλά είναι τα γερμανικά κεφάλαια, των γερμανικών εταιριών το χρήμα που κινείται και που, φυσικά, εμείς πάλι πληρώνουμε, ξέρεις πως γίνονται αυτά. Και ναι, είμαστε τεμπέληδες, απολαμβάνουμε τον μεσογειακό ήλιο, δουλεύοντας 14 ώρες το εικοσιτετράωρο για να περάσουν καλά οι γερμανοί φορολογούμενοι επισκέπτες. Ξέρεις πόσα χρήματα έχει κερδίσει η χώρα σου, από την κατ' επίφαση διάσωση της Ελλάδας.

Μπορείς να ρωτήσεις εκ μέρους μου την κ. Μέρκελ και τον κ. Σόιμπλε, πώς είναι δυνατόν σε μια Ευρώπη των λαών και της δημοκρατίας, εγώ ο γόνος του Κρητικού πολεμιστή που σου γράφω να ζω με 360 ευρώ το μήνα και συ ο απόγονος του γερμανού κατακτητή να τα έχεις όλα! Και πώς εσύ με τόσες ευαισθησίες, Ούλριχ, δικαιολογείς και ανέχεσαι για το καλό της Γερμανίας, το δικό σου, ένα κομμάτι της Ευρώπης, η χώρα μου, να βυθίζεται συνεχώς μαζί με τους κατοίκους της στην άβυσσο! Μάλλον ανήκομεν για να υπηρετούμε την Γερμανία.

Το ξέρεις Ούλριχ πως το μεγάλο αεροδρόμιο των Αθηνών το εκμεταλλεύεται γερμανική εταιρία. Το ξέρεις. Δεν ξέρεις όμως πως δεν έχει αποδώσει, όπως και άλλες εταιρίες, όχι το φόρο, αλλά ούτε καν τον ΦΠΑ και πως με τα, στα μέτρα σας, μνημόνια μάς αναγκάζετε να σας παραχωρήσουμε ακόμα 11 αεροδρόμια για ένα καρβέλι ψωμί! Και όλα, συν όλα τα άλλα, για το μεγαλείο της Γερμανίας, για να περνάτε Ούλριχ, όπως και τότε εσείς καλά...

Χάρηκα που μιλήσαμε για τους γονείς μας. Νομίζω θα νοιώσουν όμορφα αν εσύ που έχεις την οικονομική άνεση έρθεις εδώ να σε φιλοξενήσω, να πιούμε ένα κρασί και να κάνουμε μια βόλτα, όλοι μαζί, στο παρελθόν. Στο μέλλον. Σε περιμένω...